

נושא העבודה

הפסקת הריון

הקדמה אישית

הנושא בו עבודתי תעסוק הוא הפסקת הריון הפלות מלאכותיות. בחרתי את הנושא הזה מכיוון שיש בו מחלוקות רבות, הן במשפט הישראלי והן במשפט העברי; איסורים, חריגים, וכו'. אני מאוד מתעניינת בנושא ורוצה לקבל תשובות על השאלות הרבות שיש לי בנושא הזה. יש המון תאוריות שארצה לחקור ולבחון, התנגשויות בין המשפט העברי למשפט הישראלי. יש לי המון שאלות שארצה לקבל תשובה עליהם או לפחות להבין את הבסיס שלהם ומאיפה הם הגיעו.

תוכן עניינים

שער.....	עמ' 1
הקדמה אישית.....	עמ' 2
תוכן עניינים.....	עמ' 3
מבוא.....	עמ' 4
פרק ראשון- הפסקת הריון והשמדת עוברים.....	עמ' 5
פרק שני-מעמד העובר.....	עמ' 10
פרק שלישי-המקרים בהם יתירו הפלה מלאכותית.....	עמ' 16
סיכום.....	עמ' 21
ביבליוגרפיה.....	עמ' 22

מבוא

- עבודתי תעסוק בנושא " הפסקת הריון".
- הפסקת הריון הינה תהליך שעוברת אישה אשר רוצה להפסיק את הריונה מסיבותיה שלה. השאלות שארצה לבחון בעבודה הן :
- האם הפלה מלאכותית היא חוקית במשפט העברי?
  - האם אפשר לאסור על אישה הרה להפסיק את הריונה?
  - האם יש מקרים חריגים במשפט העברי בהם יתאפשר לאישה הרה לעבור הפלה מלאכותית?
  - האם יש מקרים חריגים במשפט הישראלי בהם יתאפשר לאישה הרה לעבור הפלה מלאכותית?
  - באילו מקרים אישה הרה לא יכולה להפסיק את הריונה במשפט העברי ובמשפט הישראלי?
  - מהם זכויות העובר? האם יש לו מעמד?
  - אם ביהדות חל איסור על הפלות מלאכותיות, וישנו מקרה של אישה הרה שאם הוריה/מכריה יגלו על הריונה יהיה סיכון לחייה, מקרה זה יקרא "פיקוח נפש" ותהיינה התרה של הפסקת ההריון?
  - מהם הטיעונים המוסריים ביהדות בעניין הפלות מלאכותיות?

גוף העבודה פרק ראשון

הפסקת הריון והשמדת עוברים במשפט העברי ובמשפט הישראלי

גישת המשפט העברי:

המשפט העברי מקבל את העובדה הביולוגית שעובר הינו יצור חי. לבו של העובר פועם כבר בתחילת השבוע הרביעי מההפרייה. האורגנוגניזם (שלב יצירת האברים) מסתיים, מבחינה חיצונית, בסוף השבוע השישי אחרי ההפרייה (שבוע 8 לפי הנוהג המקובל בגניקולוגיה המונה את השבועות מהווסת האחרונה הקודמת בשבועיים למועד ההפרייה). משיקולים ביולוגים לא ניתן למצוא קו ברור המפריד בין עובר שיוגדר כחי לבין כזה שלא יוגדר כחי.¹ הקו המוחלט היחידי הוא רגע ההפרייה. אחרי רגע זה - העובר הינו גוף חי מבחינתם של מדעי החיים. לכן ברור שהפלת עובר הינה ללא כל ספק, פגיעה ביצור חי. לדעת המשפט העברי תלותו המוחלטת של העובר באמו איננה מהווה הצדקה להתיר את הריגתו, כשם שתלותו המוחלטת של תינוק בן יומו איננה יוצרת היתר לרציחתו אפילו אם שיקולי נוחיות של האם דורשים זאת. באופן תיאורטי, ניתן להגיע מכאן להתייחסות להפלה יזומה כאל רצח. ואכן יש סוברים ש"בן נח נהרג על העוברים"¹, כלומר: בדיני בני נח, הפלת עובר חסר ישע נחשבת כרצח גמור. מקור לאיסור מצוי בספר בראשית על פי פרשנותו של רבי ישמעאל בתלמוד:

---

¹ תלמוד בבלי, סנהדרין נז' ב'

"שופך דם האדם באדם - דמו ישפך"²
"איזהו אדם שהוא באדם? הוי אומר זה עובר במעי אמו"³.

הפסקת הריון בשל פיקוח נפש או קטטה

במשפט העברי אין אף פוסק הלכה שמתיר הפסקת הריון, אלא אם כן הפסקת ההריון נעשתה בשל פיקוח נפש, הצלת חיי האם או סיבות רפואיות. על פי המשנה- ניתן לראות בהפסקת ההריון מעשה לגיטימי ואפילו מומלץ רק אם היא נעשתה בשביל לשמור על חיי האם. אין התייחסות ישירה במשנה על השמדת עוברים שלא לצורך פיקוח נפש או חריגים אחרים של האם. המשנה עוסקת בסדר עדיפויות של זכות האם לחיים לעומת זכות העובר לחיים.

התורה עוסקת במקרה של קטטה בין שני אנשים. במהלכה, אחד מהם מכה אישה הרה וגורם למות עובריה. "וכי ינצו אנשים ונגפו אישה הרה ויצאו ילדיה ולא יהיה אסון, ענוש ייענש כאשר ישית עליו בעל האישה ונתן בפלילים. ואם אסון יהיה ונתת נפש תחת נפש"⁴ הפרשנות ההלכתית של דין זה אומרת שרק אם העובר נהרג ולא האישה, זה לא נקרא "אסון" והמכה חייב להיענש בעונש ממוני שנקרא "דמי ולדות".

אך אם קרה "אסון" (שגם האישה וגם העובר נהרגו)-המכה נחשב לרוצח, ומתחייב בנפשו. ישנה מחלוקת בקשר ליישום העונש: לפי דעה אחת, צריך ליישם את העונש במקרה זה. לפי דעה אחרת, אין ליישמו ויש לחייב את המכה בתשלום כופר מכיוון שהמכה לא התכוון להרוג את האישה.

"איש כי יכה אישה הרה ויצאו ילדיה, עשרה שקלים כסף ישלם תחת ילדיה"⁵ אין ספק שהדין במקרה של הריגת עובר על ידי הכאת אמו הוא פיצוי כספי בלבד. מי שגורם להריגת עובר יהיה מחוייב לשלם פיצויים. ניתן להניח שהדין המקראי מעוגן במסורת משפטית שלפיה השמדת עובר נחשבת לעילה בדיני נזיקין בלבד ולא למעשה רצח או הריגה. הדין המקראי עיצב את המשפט העברי בכל מה שנוגע להפלה ונקודת המוצא של ההלכה היא שדין רצח ועונש מוות חלים אך ורק על הורג תינוק שכבר יצא מרחם אמו. אותו קשר מופיע אצל הרב יהושע פלק כ"ץ כשהוא בא להסביר את ההלכה במקרה שהעובר מסכן את חיי האם בזמן לידתו. על פי משנה זו זכות האם לחיים עדיפה על זכות החיים של העובר, אף שלפני הלידה שניהם יצורים חיים האם קודמים כי היא גם נפש אדם לצורך דין רצח והריגה במשפט העברי.

"האישה שהיא מקשה לילד, מחתכין את הוולד במעיה ומוציאין אותו איברים איברים, מפני שחייה קודמין לחייו. יצא רובו – אין נוגעין בו, שאין דוחין נפש מפני נפש"⁶. המשנה עושה שימוש במילה "מקשה" מכיוון שהיא רוצה לתאר את מותה של רחל אמנו במהלך לידת בנימין.

אך ברגע שרובו של העובר יצא לאוויר העולם הוא נחשב לנפש אדם. ההלכה היא שאין להרוג אדם אחד כדי להציל את חיי האחר – "שאין דוחין נפש מפני נפש"⁷. הסבר זה מובא על ידי רש"י "כל זמן שלא יצא לאוויר העולם לאו נפש הוא, וניתן להורגו ולהציל את אמו".

ישנו מקרה של אישה שנמצאת בהריון רב עוברי. אישה שיש לה מספר גדול של עוברים, ניתן לשער שלא כל העוברים יישארו בחיים. ניתן להשתמש בתרופה שתגרום

² פרשת נח

³ בראשית ט' ו'

⁴ שמות כא, כב'

⁵ הרב מאיר אבולעפיה

⁶ משנה אהלות- ז' ו'

⁷ משנה אהלות ז' ו'

להמתה של חלק מהעוברים. אין פגם באף עובר, קיומו של כל עובר מסכן את העוברים האחרים. המקרה הזה הובא בפני הרב חיים דוד הלוי. הוא פסק כשיטתו של רש"י והתיר את דילול העוברים. לפי הרב פיינשטיין, אין מקום או איסור לבצע דילול כיוון שאין כאן דין רודף. במילים אחרות- בהריון רב עוברי, בו סיכויי ההישרדות של העוברים ללא דילול קטנים מאוד, מותר להפחית עוברים על מנת להגדיל את סיכויי ההישרדות של הנשארים.

גישת המשפט הישראלי להפסקת הריון והשמדת עוברים:

בישראל הפלה מלאכותית מהווה עבירה פלילית. סעיף 175 לפקודת החוק הפלילי 1936, קובע כעבירה מעשה של "אדם המתכוון להביא אישה לידי הפלה, בין שיש וילד בבטנה ובין שאין וילד בבטנה".⁸ הוא הדין בסעיף 177 לפקודה, המגדיר כעבירה פלילית מעשיו של אדם "המספק בניגוד לחוק או הממציא לכל אדם, כל דבר והוא יודע שמתכוונים להשתמש בו בכך בניגוד לחוק, כדי להביא אישה לידי הפלה, בין שיש וילד בבטנה ובין שאין ילד בבטנה והוא משקה אותה בניגוד לחוק, או גורם לה שתשתה רעל, או כל דבר מסוכן אחר, או המשתמש בכוח מאיזה מין שהוא, או המשתמש בכל אמצעי אחר, דינו מאסר חמש שנים".

המשפט הישראלי עוסק בהפסקת הריון במסגרת חוק העונשין. החוק מפרט את המקרים בהם ניתן להפסיק הריון. אדם שהפסיק הריון בניגוד לחוק עונשו מאסר וקנס, אולם האישה לא תישא באחריות פלילית.

לפי סעיף 6א לחוק שיווי זכויות האישה תשי"א- 1951 לכל אישה ישנה זכות מלאה על גופה. למרות זאת, אין לה זכות מוקנית להפסיק את הריונה מבחירתה שלה- היא צריכה לעבור וועדה רפואית ולקבל אישור על החלטתה להפסיק את הריונה. הוועדה להפסקת הריון רשאית לאשר את הפסקת ההריון אם ראתה שיש הצדקה לכך, לוועדה סמכות

---

⁸ תקנות העונשין הפסקת הריון (תשל"ח – 1978)

בהפעלת שיקול הדעת. הוועדה אינה חייבת לאשר הפסקת ההריון אלא אם השתכנעה כי יש להפסיקו באחד מהמקרים הבאים:

- נושאת העובר מתחת לגיל הנישואין או מעל גיל 40
  - כאשר ההריון הוא תוצאה של יחסים אסורים (סעיף 316א2 לחוק-גילוי עריות, יחסים שאינם בתוך הנישואין)
  - אם הוולד עלול להיות בעל מום נפשי או גופני
  - כאשר המשך ההריון עלול לסכן את חיי האם או לגרום לה נזק נפשי או גופני.
- הפסקת ההריון מצריכה לקבל את הסכמתה המודעת של האישה ההרה, הסכמתה בכתב לאחר שהוסברו לה הסיכונים מטעמים מובנים.
- נקבע כי אם המבקשת את הפסקת ההריון היא קטינה, די בנזקים הגופניים והנפשיים הכרוכים בהפסקת הריונה ורק הסכמתה מספיקה ואין צורך לקבל הסכמת נציגיה. הפסקת הריון שהוועדה אישרה, עליה להיות מבוצעת בבית או מוסד רפואי מבוקר. מומחה במיילדות. הוועדה תהיה חייבת לכלול שלושה חברים שמקצועם הוא רפואה-וגניקולוגיה, רופא מומחה נוסף ועובד סוציאלי ולפחות אחד מהם- צריכה להיות אישה. לאבי העובר אין מעמד חוקי בוועדה להפסקת הריון ולא נדרשת הסכמתו להפסקת ההריון. במידה והאישה מסכימה, אבי העובר יוכל ללוות אותה בשלבי הדיון בוועדה.

חוק הפלות:

חוק הפסקת הריון במדינת ישראל הוא אחד הפרקים בחוק העונשין (סעיפים 321-312). הוא נמצא בין סעיף א' לחוק העוסק ברצח והריגה, לבין סעיף ג' העוסק באחריות לשלום אדם (הכולל את חובותיהם של הורים לילדיהם הקטינים). מיקומו של החוק דווקא במקום זה רומזת על האופן בו המדינה תופשת ביצוע הפלות, כאקט שיש בו גרימת מוות. החוק מגדיר למי ובאילו נסיבות מותר לבצע הפלות, וקובע כי ניתן לבצע הפלות בישראל רק במסגרת גבולות החוק. אדם או רופא, המבצע הפלות שלא כחוק, עובר עבירה פלילית ועלול להישפט ולהיענש במאסר של עד חמש שנים.

מימון:

החל מינואר 2014 הוכנסו הפסקות ההריון לסל הבריאות. בעקבות הכנסה זאת, ניתן מימון מלא (הועדה, ההליך עצמו; הכירוגי או התרופתי) לנשים עד גיל 33 שקיבלו את אישור הוועדה להפסקת הריון.

הפסקת הריון לקטינות חסרות מעמד חוקי השוהות בישראל- תמומן על ידי משרד הבריאות.

הפסקת הריון לחיילת שנכנסה להריון בעת שירותה הצבאי- תמומן על ידי הצבא.

שמירה על סודיות:

כל המידע והמסמכים המתייחסים לבקשה המופנית לוועדה- הם סודיים וחסויים. לפי הנחיות משרד הבריאות, בית החולים צריך לדאוג לשמירה על סודיות המידע בוועדה- כמו מיקום הוועדה באזור מופרד שכולל חדר המתנה שאינו נגיש לציבור. קטינות מתחת לגיל 18 יכולות לפנות לוועדה להפסקת הריון ולבצע הפסקת הריון ללא צורך בקבלת אישור הורה או אפוטרופוס. אך במקרים מסוימים, בית המשפט עשוי להורות על הסרת הסודיות. לדוגמה: אישה שפנתה לוועדה תחת הסעיף "הריון שלא במסגרת הנישואין" והצהירה על כך במסגרת הליכי גירושין, עשוי בן הזוג לבקש מבית המשפט להסיר את הסודיות כדי להוכיח שאותה אישה- בגדה בו.

הסכמה מדעת:

הוועדה מוסמכת לתת אישור להפסקת הריון רק אחרי קבלת הסכמה מדעת לטיפול רפואי של האישה.

ההסכמה תינתן בכתב לאחר שהוסברו לאישה מהם הסיכונים הגופניים והנפשיים הכרוכים בהפסקת הריון.

האישה תתבקש לחתום על טופס הסכמה מדעת כתנאי לביצוע הפסקת ההריון ועל כך שקיבלה הסבר מפורט ומובן טרם חתימתה.

השוואה בין המשפט העברי למשפט הישראלי

במשפט העברי הדין לגבי הפסקת הריון מתחלק לשתי דיני ענישה :

דין הענישה הראשון הוא "דמי ולדות"- פיצוי כספי : במידה והתפרצה קטטה בין שני אנשים, ובמהלך הקטטה העובר נפל- הרי שהמכה יצטרך לשלם דמי פיצויים לאם העובר על הנזק והצער שנגרמו לה כשעוברת מת.

דין הענישה השני עוסק באותו מקרה של הקטטה, אלא שהפעם אם אם העובר מתה במהלך הקטטה, הרי שהמכה מתחייב בנפשו.

במשפט העברי הדין מאשר הפסקת הריון ואפילו ממליץ על הפסקת הריון רק אם האם עומדת בסכנת חיים וחייה עדיפים על חייו, אך ברגע שרובו של העובר יצא לאוויר העולם הוא נחשב לנפש אדם. וההלכה היא שאין להרוג אדם אחד כדי להציל את חיי האחר.

ישנו עוד מקרה שבו ההלכה מאשרת וממליצה על הפסקת הריון. לדוגמה אישה שנמצאת בהריון רב עוברי וניתן לשער שלא כל העוברים יישארו בחיים, ההלכה מתירה דילול עוברים כדי להציל ולהגביר את סיכויי ההישרדות לאחרים.

במשפט הישראלי הדין לגבי הפסקת ההריון הוא קנס או מאסר של חמש שנים אם אדם הפסיק הריון בניגוד לחוק ועונשו. המקרים בהם מותר להפיל במשפט הישראלי הם- אם האם מתחת לגיל 17 או מעל גיל 40. אם ההריון הוא תוצאה של אונס או גילוי עריות. אם הוולד עשוי להיוולד עם מום נפשי או גופני. אם המשך ההריון יכול להוות סכנה לחיי האם. הענישה מתייחסת למי שמי שמתכוון להביא בידי מישהי אחרת הפלת עובר, משקה אותה בניגוד לחוק, או משתמש בכח כלשהו. רופא לא יואשם בפלילים אם התנאים הבאים התקיימו בהפסקת ההריון- הפסקת ההריון נעשתה במוסד רפואי מוכר, וניתן אישור לכך. (וועדה רפואית).

במשפט הישראלי בשביל להפסיק הריון צריך לעבור ועדה שמפעילה שיקול דעת ולבסוף מחליטה האם ישנה זכאות לעבור הפסקת הריון. הוועדה צריכה לכלול 3 חברים שמקצועם: רופא גניקולוג, עובד סוציאלי, ומיילד.

**גוף העבודה-
פרק שני**

מעמדו של העובר במשפט העברי ובמשפט הישראלי

גישת המשפט העברי:

מעמד העובר בהלכה היא סוגיה בעלת משמעויות הלכתיות רחבות. השאלה העיקרית היא האם העובר נחשב כאדם חי ועל כן חל איסור איסור רציחה ודינים אחרים.

עובר בן פחות מארבעים ימים:

המחלוקת לגבי מעמדו של העובר היא בעיקר לגבי עובר לאחר ארבעים יום ליצירתו, בעוד קודם לכן הוא נחשב במיא עלמא⁹. על פי המדרש, ביום ה-40 ליצירת העובר "נזרקה" בו נשמה, וביום זה מסתיימת יצירת העובר. יש מהאחרונים שכתבו שאף שבמהלך 40 הימים הראשונים ליצירת העובר נחשב "מיא עלמא" ואין הריגתו מוגדרת כרצח אפילו לבן נת, הרי מכיוון שהוא עתיד להיות אדם, ישנו

⁹ מסכת נדה

אסור להרגו גם בשלב התפתחות זה. אחרונים אחרים, אינם רואים הבדל בין הריגת עובר קודם או לאחר 40 יום ליצירתו.

שיקולים בקביעת מעמדו של העובר:

הרמב"ן מתלבט בקשר לסוגיית מעמדו של העובר. הוא מסביר שאכן אין לעובר מעמד של אדם לעניין דיני רצח, אבל לעניין חילול שבת וחגי ישראל מחללים עליו- מכיוון שהוא עתיד להיות בן אדם. על פי הנחה זאת הוא קובע שגם עובר בן פחות מ-40 ימים מיום היווצרו ואינו נחשב חי – מחללים עליו את החג (כדעת ההלכות הגדולות).

הריגת העובר בהלכה:

בקרב פוסקי ההלכה נכתב שקיימים שלושה איסורים אפשריים להריגת עובר- לביצוע הפלה:

- איסור חבלה בגופו של אדם. גם אם העובר אינו נחשב לישות עצמאית הוא נחשב חלק מגופה של האם וכרכוש של האב "ממונו של בעל"
- הריגת העובר נחשבת לאיסור חצי שיעור וחלק מאיסור רצח, אך לא האיסור המלא ולכן אין על כך חיוב מיתה.
- התורה מתחשבת עם העובר כאחד שחשיבותו נמדדת בכך שהוא עתיד להיות אדם, שלכן הותר לחלל עליו שבת כי הוא עתיד לשמור הרבה שבתות.

העובר בתור אדם:

חכמי המשנה הניחו שכל מקום שנאמר "אדם" בתורה - אין העובר בכלל. "תינוק בן יום אחד מטמא בזיבה ומטמא בנגעים ומטמא בטמא מת וזוקק ליבום ופטר מן היבום ומאכיל בתרומה ופוסל מן התרומה ונוחל ומנחיל ההורגו חייב והרי הוא לאביו ולאמו ולכל קרוביו כחתן שלם."¹⁰ לפנינו משנה שהיא מסכמת הלכות משטחים שונים; משותף לכולן, שהן חלות רק ברגע של לידה ולא לפני זה. מבואר שם בסוגיית הגמרא שאין הלכות אלו עולות בקנה אחד, יש מקומות שמוציאים את העובר ע"י דיוק המקראות ויש מקומות שמוציאים את העובר דרך סברא ומסורת קדומה – למשל לעניין נחלה. הלימוד הפשוט ביותר שם בסוגיה: "ומטמא בנגעים, דכתיב: 'אדם כי יהיה בעור בשרו', אדם כל שהוא"¹¹. הרי שדווקא בן יום אחד נחשב לאדם, אבל עובר- אינו בכלל המונח 'אדם'.

גישת המשפט הישראלי:

המשפט הישראלי רואה בזכות לחיים זכות עליונה. ההכרה בחשיבות החיים, בקדושתם והנכונות להגן עליהם, עובדת כחוט השני בחקיקת הכנסת ובפסיקת בתי המשפט של המדינה מאז הקמתה. בשנת 1992 חוקק חוק יסוד- כבוד האדם וחירותו המהווה חלק מחוקת המדינה הנמצאת בהתהוות. בשנת 1994 הוסיף לחוק היסוד סעיף הקובע: "זכויות היסוד של האדם בישראל מושגות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן חורין והן יכובדו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל". מן הזכות לחיים נגזרת החובה לשמר חיי אדם ולעשות הכל על מנת למנוע הפסקת חיים. מן החובה לשמר חיי אדם, נשאלת השאלה- האם עובר הוא "אדם"?

האם עובר הוא אדם?

מהו הרגע בו מתחילים החיים? שאלה זו מורכבת וניתנת לפירוש בהמון אופנים. אולי קביעת החיים חלה ברגע ההפרייה ממש, או בהמשך- בשלבים השונים של ההריון. חלק משיטות המשפט המודרני קובעת כי מתבקש להעניק לעובר זכויות ולהגן עליהם החל מהשבוע ה-24 של ההריון – שאז מסוגל להתקיים העובר באופן עצמאי.

¹⁰ גוף חסר חיות

¹¹ ילקוט שמעוני

אך מתי מתחילים החיים הראויים להגנה?

התשובה לשאלה, אם העובר הוא ישות נפרדת ועצמאית, מהווה את המפתח לקביעת מעמדו של העובר בשטחי המשפט השונים. אם יוגדר העובר ואולי אף הביציות המופרות כ"אדם" תהיינה לכך השלכות משפטיות מרחיקות לכת. אך אם העובר אינו אדם- אז גם איננו פרט, ואז שיקול ההגנה ההגנה על כבודו ושימור חייו אינם שיקולים מרכזיים. מהגדרת העובר כ"אדם" נגזרת ההכרה באינטרס העליון שלו בהגנה על חייו ועל שלמות גופו. עם זאת, אין מתחייבת מהכרה זו מסקנה על פיה העובר זכאי להגנה על כל זכויות האדם. חוקים רבים משתמשים בביטוי "אדם". הם נועדו להעניק את הזכויות לאדם, לבטל עליו חובות ולהנות אותו מהגנות. אך אף אחד מהחוקים, אינו מגדיר "אדם" מהו.

עוולה בעובר

במשפט הישראלי לעובר יש זכות תביעה בנוזקין העומדת לרשותו לאחר היוולדו. פקודת הנוזקין כוללת עובר בהגדרת "ילד".

התביעות שהוצגו בהקשר זה בבית המשפט ניתנות לסיווג לשלושה סוגים:

הסוג הראשון הוא תביעה לפיצויים בגין מעשה עוולה או תקיפה של העובר בעודו בבטן אמו. נקבע כי הזכאות לפיצויים של העובר תהיה בתנאי שהנוזק ישלח את אותותיו רק לאחר הלידה. אך במקרה שהעובר נולד מת כתוצאה מהתקיפה או העוולה שנעשתה, תהיה זכות התביעה לאם ולא לעובר, על הנוזק שנגרם לה עקב מותו.

הסוג השני של תביעות על נזק שנגרם לעוברים הן תביעות בגין רשלנות רפואית בטיפול בהריון ובלידה. קיימת חובת זהירות של רופאים ושל בתי חולים כלפי עובר שנולד חי, בשל נזק שנגרם לו עקב התנהגות רשלנית מצד הרופאים, שאירעה בשלך ההריון ובמהלך הלידה.

היום השלישי והבעייתי ביותר, הם אותם מקרים הידועים כמקרי "הולדה בעוולה". על אלה נמנים מקרים של אי מניעת הריון מלכתחילה עקב ייעוץ גנטי לקוי וכן מקרים של אי גילוי מומים בעובר או אי מסירת מידע להורים בדבר גילוי מומים כאלה, כאשר בכל אותם מקרים התוצאה היא לידת תינוק פגום עקב מום שניתן היה להציגו להורים ולהעמיד בפניהם את האופציה של האם לא להביאו לעולם.

האם במקרים האלה, העובר, או הוריו או שניהם, זכאים לפיצוי בגין אי מניעת היוולדו במומו?

בהקשר זה מתעוררות שאלות קשות כגון: האם תמיד עדיפים החיים - כל סוג של חיים - על פני אי חיים ולפיכך אין לפצות את מי שנולד בעל מום כלל, או שאולי זכאי העובר שנולד פגום לפיצויים? ואם כן, על פי איזה קריטריונים ייפסקו פיצויים אלה? בית המשפט העליון דן במקרה בו נולד ילוד הסובל ממום מולד קשה ביותר. מום שלא אותר על ידי הרופאים במהלך ההריון אף שניתן היה לאתר. לטענת ההורים, אילו אותר המום ונודע להורים-לא היה בא הוולד לעולם. לפיכך, תבעו פיצויים הן כאפוטרופסיו של הילד בשמו והן בשמם כהוריו וביקשו לפצותו על החיים הפגומים שהוענקו לו עקב העוולה.

בפסק דין מקיף ומעמיק, בית המשפט קבע כי עדיפים החיים גם אם פגומים הם- על אי חיים.

הוסכם על דעת כל שופטי ההרכב, כי ההורים זכאים לפיצויים בגין הנוזקים שנגרמו וייגרמו להם כהורים, עקב הטיפול בבנם הנכה וההוצאות הכרוכות בכך. אשר לפיצויים לילד עצמו, סברו ארבעה מבין חמשת שופטי ההרכב, כי הוא זכאי לפיצויים. שניים מבין הארבעה סברו, כי בהיות הפגמים המולדים חריגים בחומרם, מוטב היה אלמלא נולד משנולד. שני שופטים אלה עמדו על כך שלא ניתן ליישם בהקשר זה את המבחן הקבוע בפקודת הנוזקין לפיו נקבעים הפיצויים על פי הפער בין מצבו של הניזוק לפני המאורע המזיק ובין מצבו לאחריו, שהרי אלמלא נולד לא היה הילוד קיים כלל ולא ניתן להשוות את מצבו במומו למצבו אלמלא נולד. השניים קבעו כי הילד אכן זכאי לפיצויים בגין

היוולדו במומו וזאת ללא השוואה למצב אחר. שני שופטים אחרים סברו כי הילוד זכאי לפיצויים עקב הנזק שנגרם לו בגלל מומו כשהפיצויים נמדדים על פי השוואת מצבו למצבו של אדם שנולד בריא. אחד מבין השופטים סבר, כי אין הילד זכאי לפיצויים כלל, משום שכל מצב של חיים טוב ממצב של אי חיים.

ישנו **פסק דין** שמתייחס לעובר כשעוד לא נוצר - **פסק דין נחמני**.

לאחר מספר שנות נישואין חשוכי ילדים ולאחר שגברת נחמני עברה ניתוח ואיבדה את יכולתה להרות באופן טבעי, החליטו בני הזוג נחמני להביא ילד לעולם בהפריה חוץ גופית. בני הזוג התקשרו עם מוסד בארה"ב לשם איתור אם פונדקאית שתישא את ילדם, אלא שלפני שהגיע לתהליך לשלב זה, עזב מר נחמני את הבית, הקים משפחה חדשה והוליד בת בעודו נשוי לבת זוגו שסירבה להתגרש.

האישה פנתה לבית חולים וביקשה לקבל לרשותה את הביציות המופרות כדי להמשיך בתהליך, ומשסורבה - פנתה לבית המשפט.

דעת הרוב היא,

א. הורות הורות הינה מעמד המגלם אגד זכויות וחובות שיש בו כדי לשנות את מעמדו האישי של אדם ולהשפיע באופן מהותי על חייו הן מן הבחינה הנפשית, הן מן הבחינה הרגשית והן מן הבחינה הכלכלית. היא מטילה חובה על ההורה לדאוג לילד עד לבגרות ולמעלה מכך, יוצרת קשר נפשי ורגשי עם הילד כל ימי החיים ומטילה על ההורה אחריות לשלמו, לרווחתו, לגידולו, לחינוכו ולסיפוק צרכיו.

ב. הזכות להורות נגזרת מהזכות להגשמה עצמית לחירות ולכבוד.

ג. האוטונומיה להקמת משפחה, לתכנון משפחה ולהולדת ילדים היא תחום של צנעת הפרט.

ד. חירותו של אדם כוללת את חירות ההחלטה העצמאית בענייני נישואין, גירושין, הולדה, ובכל נושא אחר מתחום צנעת הפרט.

ה. מימוש הזכות להיות הורה כרוך בהעמסת נטלים כבדים ורציניים, נפשיים, רגשיים, מוסריים וכלכליים לכל ימי החיים, ואין אדם יכול להשתחרר מהם, בעוד אשר מימוש הזכות שלא להיות הורה משאיר את המצב הקיים כמות שהוא. מכאן, שמשקלה של הדרישה להימנע מכפיית הורות חזק יותר באיזון שבין הזכות שלא להיות הורה לבין הזכות להיות הורה.

ו. אל מול זכות האישה להפיל את עובריה בראשית הריונה עומדת זכותו של הגבר לעצור הליכים לקראת השתלת ביציות אשתו, שהופרו בזרעו, בפונדקאות. מקור הזכות הוא שליטת אדם בחייו והזכות לתכננם.

ז. אין לתקנות בריאות העם (הפריה חוץ-גופית), תשמ"ז-1987, תחולה ישירה בעניין דנן שכן הפונדקאות אסורה בארץ, ואין הן יכולות לחול על סיטואציה שאותה הן אוסרות במפורש.

ח. התקנות גם אינן מתיימרות להסדיר סיטואציה שבה אחד מבני הזוג חוזר בו מהסכמתו, גם אם זו ניתנה מראש.

ט. כאשר מדובר בהסכם מיוחד שאיננו חוזה רגיל ושהתשתית שביסודו היא תשתית רגשית אינטימית, מן הראוי להתייחס לשינויים בסיסיים בתחושות וברגשות שביסוד תשתית זו ולשינויים דרמטיים בחייו של אדם כתוצאה מכך, כאל שינויים שיש בהם כדי להפוך את ביצוע ההסכם לשונה באופן יסודי או אף לבלתי אפשרי, ואין ל קשור בעבותות הכפייה את מי שחלו אצלו השינויים הנ"ל, בהסכמתו המקורית.

במקרה דנן, משהתמוטטו החיים המשותפים, אין עוד התכנית המקורית בתביצוע במצב שנוצר, עליכן אינה אכיפה, בהתאם לסעיף 13 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה) השלמת ההסכם עלידי קביעה, שיש לראות בהסכמת בני הזוג דן לנקוט תהליך של הפריה חוץ-גופית הסכמה להמשיך בתהליך גם לאחר פירוד, איננה מגשימה את תכליתו הסובייקטיבית והאובייקטיבית של ההסכם.

יא. עם כניסתו של המערער לסטטוס של הורה, יחולו עליו חובות ההורה כולן, ולא תהיה לו אפשרות חוקית להשתחרר מהן. אין גם לדעת את צפונות העתיד, העלולות לחייב את המערער למעורבות משמעותית בגידול הילד שאין הוא רוצה בו, על כל המחויבויות וההשלכות שיש לכך. מעורבות כזו קיימת מעצם המעמד של הורה גם אם הילד לא יגדל אצלו. גם מבחינה נורמטיבית מצפה הדין מההורה ליטול חלק פעיל בגידול ילדו. מכאן, שהסכם כזה אינו בראיפה.

יא. הביצית המופרית איננה מצויה בשלב שבו ראויה היא להגנה על "חייה", משום שאין בה חיים במובן המקובל של ביטוי זה.

יב. אין מקום להכיר בזכות הביצית המופרית כזכות פוזיטיבית המטילה חובה על "הוריה" להמשיך בתהליך שיביא אותה להתפתחות חיי אנוש, ואין למדינה אינטרס להגן על "חייה" עלידי כפיית אחד מתורמי המטען הגנטי להמשך התהליך.

דעת המיעוט היא,

א. כוחו של איש שלא לאכוף עליו אבהות שלא לרצונו היא זכות מזכויות היסוד, אבל זכות זו אינה מוחלטת, ויש שהיא נדחית מפני חירותם וכבודם וצנעת חייהם של אחרים והאוטונומיה שלהם.

ב. בעניין דנן, הרשתה המשיבה התערבות קשה מאוד ומכאיבה בגופה כדי להביא למצב הנוכחי. אם יורשה למערער לחזור בו בשלב זה, נמצאת ההתערבות, למפרע, התערבות שווא בגופה של המשיבה וכבודה וצנעתה מחוללים.

ג. זכותה של האישה וכמיהתה להיות לאם גם הן מזכויות היסוד הנוגעות לחירותה ולכבודה, לצנעתה ולאוטונומיה שלה.

ד. במקרה דנן, המערער הסכים מלכתחילה להיות לאבי הוולד שיוולד בהפריה חוץ-גופית. כעת חזר בו, אך כנגד זכותו שלא להמשיך בתהליך שיביא, אולי, לאבהותו, עומדת זכותה העדיפה של המשיבה 1, והרי הוא נדחה מפניה.

ה. יש להפעיל כנגד המערער "השתק מכוח הבטחה". השתק זו מונע, בנסיבות ידועות, התכחשות אדם להבטחה שנתן לזולת כדי שהלה יסתמך עליה ויפעל על פיה, והלה אמנם סמך על כך ושינה את מצב.

בית המשפט העליון החליט לאפשר לגברת נחמני להשתמש בביציות המופרות חרף התנגדות בן זוגה וזאת מן הסיבות הבאות:

מול הזכות של אדם להיות הורה לילד עומדת הזכות ההפוכה של לא להיהפך להורה שלא מרצונו ובעל כורחו. במקרה שלפנינו, להיות אם- זכות בסיסית היא. לעומת זאת הזכות שלא להיהפך להורה שלא מרצון נובעת רק מתוך הזכות של האדם לפרטיות והזכות שלא יתערבו בהחלטותיו האינטימיות ואין לה ערך משלה.

כאשר אין מדובר בהתערבות בגוף האישה אין האישה זכאית להשמיד את עובריה בלא הסכמת בן זוגה, ממש כך- אין הבעל זכאי להשמיד את הביציות בניגוד לרצון האישה. הנזק שיגרם לאישה במקרה שיאסר עליה להשתמש בביציות עולה על הנזק שיגרם לבעל אם יהפוך להורה בעל כורחו. את הפגיעה הכלכלית הזו ניתן להקטין ע"י התחייבות האישה שתפצה אותו על המזונות שיחויב לשלם כאב הילד.

סיבות נוספות להעדפת זכותה של האישה על זו של הבעל הן העובדה שההליך שננקט היה כרוך בסבל פיזי קשה וממושך לאישה שבגלל חולניותה היה הדבר אף כרוך בסכנת חיים עברה.

הזכות להורות מול הזכות שלא להיות הורה- במקרה זה, בנסיבות הספציפיות, נפסק כי הזכות להורות גוברת.

השוואה בין המשפט העברי למשפט הישראלי

יש במשפט העברי ובמשפט הישראלי המון נקודות שוני בנוגע למעמד העובר.

מעמד העובר בהלכה הוא סוגייה בעלת משמעויות הלכתיות רחבות ושונויות. במשפט הישראלי, מהגדרת עובר כ"אדם" נגזרת ההכרה באינטרס העליון שלו להגנה על חייו ושמירה על גופו, כי הזכות לחיים היא זכות מקודשת וזכות עליונה. אך במשפט הישראלי, אף אחד מהחוקים, לא מגדיר "אדם" - מהו.

הרמב"ם מתלבט בקשר לסוגיית מעמדו של העובר. הרמב"ם מסביר שאין לעובר מעמד של אדם לענייני רצח, אך לחילול שבת וחגים מחללים עליו מכיוון שאותו וולד עתידי הולך לשמור הרבה שבתות ועל כן רוצים לשמור עליו.

ישנה פקודת נזיקין הכוללת עובר בהגדרת "ילד". יש כמה סוגים של תביעות שהובאו לבית דין:

- תקיפה של עובר בעודו בבטן אמו. הזכאות לפיצויים יכולה להיות של העובר עצמו אם הנזק שנגרם נותן את אותותיו לאחר הלידה. הזכאות לפיצויים יכולה להיות של האם, אם העובר מת כתוצאה מהתקיפה והעוולה שבוצעה להם.
- רשלנות רפואית בטיפול בהריון ובלידה. קיימת חובת זהירות לרופאים והזכאות לפיצויים קיימת במידה והייתה רשלנות רפואית.

- " הולדה בעוולה" – מקרים של אי מניעת הריון מלכתחילה עקב ייעוץ גנטי לקוי, אי גילוי מומים או אי מסירת מידע להורים ובכך מניעת ההחלטה של האם והאב, האם להביא את אותו עובר לעולם.

במשפט העברי, יש פיצויים לאם במידה והעובר נפל בבטנה של העם בעת קטטה. פיצויים אלו נקראים "דמי ולדות".

גוף העבודה פרק שלישי

המקרים בהם יתירו הפלה מלאכותית

גישת המשפט העברי:

בעיקרון, ההלכה לא מתירה לבצע הפלה, אך ישנם מקרים מיוחדים בהם התעוררו מחלוקות בין הפוסקים השונים לגבי דין זה. ישנם מקרים מיוחדים במשפט העברי בהם ניתן לבצע הפלה.

לדוגמה, כשיש התנגשות בין חיי האם לחיי העובר תהיינה העדפה של חיי האם על פני חיי העובר. נאמר- "האשה שהיא מקשה לילד, מחתכין את הוולד במעיה ומוציאין אותו איברים איברים, מפני שחייה קודמין לחייו"¹²- כלומר, אפילו אם נותרו רגעים ספורים עד ללידתו, מאחר שעדיין לא נולד, מותר להורגו כדי להציל את חייה של האם.

יש חילוקי דעות בין אחרונים במקרה שההריון עשוי לגרום לאם נזק בלתי הפיך, או שהתברר בבדיקות רפואיות שהעובר חולה מאוד ועתידו לסבול כל ימי חייו. כדי לענות על שאלה זו, יש לברר תחילה מהו יסוד האיסור להמית עובר, ומהי דרגת חומרתו. שאם נאמר שהאיסור להמית עובר נלמד מאיסור רצח, ברור שגם במקרה

---

¹² מסכת אוהלות ז' ו'

שהעובר חולה מאוד אי אפשר להתיר הפלה- כמו שאין להתיר הריגת אנשים חולים כדי למנוע מהם סבל. אבל אם יסוד האיסור להפיל אינו ענף של איסור רציחה, ניתן במקרים כאלו להקל.

דעה מתמירה סוברת, שאיסור הפלה נגזר מאיסור רציחה. ולמרות שהעובר עדיין אינו נחשב כאדם חי, ומי שהורגו אינו נענש על כך בבית-דין, מכל מקום העובר נמצא בתהליך התפתחות לקראת היותו אדם חי, וכבר עתה יש בו מקצת נפש, והפוגע בו עובר על ענף של איסור רצח. לפי דעה זו, גם אם העובר יולד מונגולואיד, הרי שאסור להפילו.

דעה נוספת סוברת שאיסור הפלה נלמד בקל וחומר מאיסור הוצאת זרע לבטלה, שאם על השחתת זרע לבטלה ישנו איסור חמור, קל וחומר שאסור להמית עובר שכבר התחיל להתפתח¹³, אבל על פי דעה זו ניתן להקל להפיל עובר כאשר הוא חולה מאוד או עתיד להיות ממזר.

דעה נוספת רווחת שהואיל והעובר אינו נחשב כאדם חי, ההפלה אסורה משום שיש בזה השחתה וחבלה, שכשם שאסור להשחית אבר אחד מאבריו של אדם, כך אסור להפיל את העובר. ועל פי דעה זו כשיש צורך גדול לטובת בריאות האם או הילד, מותר לבצע הפלה כפי שמותר לכרות אבר מגופו של אדם לצורך רפואתו.

כאשר מדובר בנערה לא נשואה שנכנסה להריון, ברור לכל הפוסקים שאסור לה להפיל את עובר, משום שרק לגבי ממזר נחלקו הפוסקים אם מותר להפילו, אבל העובר הזה כשר לכל דבר, ואין שום היתר להורגו.

וגם אם האם אינה יכולה לטפל בילד שעתיד להיוולד, או מפני הבושה או מפני שהיא צעירה מדי, אין בכך הצדקה להמית את העובר. ולדעת הרבה פוסקים נחשב הדבר כמעט כמו רצח. היום, שיש כל כך הרבה אנשים טובים שמעוניינים לאמץ תינוקות, כך שברור שחיינו של העובר הזה לא יהיו קשים במיוחד. ולכן בחורה שנכנסה להריון ואינה מסוגלת לגדל את ילדה, תמסרהו לאימוץ.

אבל לאישה שנאנסה וחוששת להיכנס להריון, יש פתרון. ישנה גלולה צרפתית, שאם נוטלים אותה בתוך שלושת הימים שלאחר האונס, לא יוצר הריון. וגם התקן תוך רחמי אם יוכנס ביום שלאחר האונס - ימנע את ההריון. ולכל הדעות מותר לאישה שנאנסה לעשות כן, משום שאין כאן הריגת עובר, אלא מניעת הריון בלבד.

---

¹³ חוות יאיר ל"א

גישת המשפט הישראלי

הדין בישראל עוצב על ידי המחוקק המנדטורי בהשפעת הדין, שהיה קיים בארצו, אם כי הוא תואם את ההשקפה היהודית בנושא הפלות המלאכותיות. העמדה הדתית יצרה גם נורמה מוסרית, השוללת הפלות מלאכותיות.

סעיף 316 לחוק העונשין מפרט את המקרים המקנים לוועדה סמכות לאשר הפסקת הריון¹⁴:

המשפט הישראלי מתיר הפסקת הריון במקרים הבאים:

- במידה ואם העובר מתחת לגיל הנישואין\ קטינה (מתחת לגיל 18) או מעל גיל 40.
- הריון שנוצר כתוצאה מיחסים אסורים – אונס, גילוי עריות או ילד מחוץ לנישואין.
- כאשר הוולד עתיד להיוולד עם מום נפשי או גופני.
- כאשר הוולד מסכן את חיי האם, או לגרום לה נזק נפשי או גופני.

בנוסף לכך, הוועדות להפסקת הריון רשאיות לדון רק בבקשות שבהן גיל ההריון אינו עולה על 24 שבועות מלאים - על פי אולטראסאונד המאשר את גיל ההריון.

---

¹⁴ חוק העונשין- סעיף 316

כאשר גיל ההריון עולה על 24 שבועות, הטיפול עובר לוועדה מיוחדת.¹⁵

כל אישה המעוניינת להפסיק את הריונה רשאית לפנות לוועדה להפסקת הריון. כל אישה המעוניינת להפסיק את ההריון, רשאית לפנות לכל ועדה בארץ, באחד מבתי החולים, ללא תלות במקום מגוריה.

פסק דין-הריון שנוצר כתוצאה מיחסים אסורים

המשיב נאשם בבעילה אסורה של קטינה בת המשפחה, שטרם מלאו לה 16 שנים. הקטינה סובלת מפיגור שכלי קל. המשיב היה בן זוגה של אמה של הקטינה. כתב האישום ייחס למשיב שני מעשי בעילה אסורה שכתוצאה מהם, הקטינה נכנסה להריון. הדבר התגלה רק בחודש השביעי להריונה על ידי עובדי הפנימיה בה שהתה הקטינה והיא עברה הליך של הפסקת הריון.

מפי השופט מזוז ובהסכמת השופטים עמית וסולברג נאמר כי:

א. מעשיו של המשיב קשים, חמורים ומקוממים מאוד. המשיב ניצל באופן ציני ומחפיר את מצוקתה ואת מוגבלותה של הקטינה וגרם לה לנזק נפשי קשה ביותר ומומשך. הוא פגע בקטינה, בתה של בת זוגו תוך שניצל את קרבתו לאמה, את גילה הצעיר ואת מוגבלותה השכלית. הפגיעה המינית בקטינה, ההריון שנגרם בעקבותיה וההפלה בשלב מאוד מתקדם גרמו למתלוננת נזק נפשי קשה ומתמשך.

ב. מעשים קשים אלה של המשיב מצדיקים ומחייבים ענישה משמעותית ומרתיעה. פלוני נגד מ' ישראל-

"העונשים שביהמ"ש גוזר על נאשמים צריכים לשקף את סלידתה של החברה מהמעשים המבחילים שלדאבוננו הם שכיחים ולהרתיע עבריינים פוטנציאליים אחרים" אפ"י 03\241

ג. עבירות מין בקטינים ובתוך המשפחה מגיעים לפתחו של ביהמ"ש לעתים קרובות. ביהמ"ש הדגיש את הצורך בענישה קשה ומחמירה בעבירות כאלה, לא פעם בערכים דו ספרתיים.

ד. מעבר לחומרה רבה הכרוכה כאמור בעבירות מין בתוך המשפחה, קיימות בעניין זה סיבות מחמירות ויחודיות: העובדה שמדובר בקטינה עם פיגור שכלי והעובדה שבעילת הקטינה הובילה להריון ולהפלה טראומטית בשלב הריון מתקדם.

ה. המשיב לא נטל אחריות למעשיו וניסה להרחיק את עצמו מאחריות ולהטילה על אחרים, תוך ניהול משפט ממושך. הוא לא חסך את עדותה הטרואומטית של המתלוננת גם לאחר שבדיקת דנ"א הוכיחה שהוא אבי העובר שהפילה.

ה. העונש הקבוע בחוק לצד העבירה בה הורשע המשיב הוא 16 שנות מאסר, כאשר הנסיבות לחומרה דגן מציבות אותו במתחם החומרה העליון של עבירה זו.

ו. בקביעת עונשו של המשיב יש לקחת בחשבון את מכלול הנסיבות לחומרה שנזכרו לעיל, וזאת לצד הנסיבות לקולה שמונה ביהמ"ש בגזר הדין- קריסתו הכלכלית של המשיב, חובתו בתשלום מזונות ילדיו הקטינים, העובדה שהוא מסייע לאמו החולה ואף משך הזמן שחלף בין ביצוע העבירה לבין גזירת העונש, בהתחשב גילו של המשיב וכן העובדה ששהה תקופה ממושכת במעצר בית.

ז. אשר על כן, לאור מכלול השיקולים כאמור, ובהתחשב בכך שאין זה מדרכה של ערכאת הערעור למצות עונשו של נאשם, אציע לחברי כי נקבל את ערעור המדינה ונעמיד את עונשו של המשיב ל-9 שנות מאסר בפועל.

¹⁵¹⁵ כל זכות - <http://www.kolzhut.org.il/he/>

גזר הדין קובע כי הנאשם ירצה 9 שנים בכלא- מאסר בפועל, בניכוי תקופת מעצרו, כאשר שאר חלקי גזר הדין יוותרו על כנם.

השוואה בין המשפט העברי למשפט הישראלי:

גם המשפט הישראלי וגם המשפט העברי מאפשרים הפלה רק בנסיבות של פיקוח נפש. אך במקרה שאינו פיקוח נפש במשפט העברי- בשונה מהמשפט הישראלי, גרימת נזק לאם העובר (בין אם הוא בלתי הפיך ובין אם לאו), או במקרה שידוע שהעובר יהיה חולה- יש כמה חילוקי דעות של אחרונים האם ניתן להפיל את העובר ולהפסיק את הריונה של ההרה.

דעה אחת טוענת שאיסור הפלה נגזר מהאיסור לרציחה ולמרות שהעובר אינו חי עדיין ומי שהורג אותו לא ייענש בבית דין, העובר כבר נמצא בתהליך של התפתחות ולפי דעה זו גם אם העובר יוולד מונגולואיד –הרי שאסור להפילו.

דעה שנייה אומרת שלמרות האיסור החמור להפלה שנלמד מהשוואה לאיסור הוצאת זרע לבטלה שאסור על פי התורה, ישנה דעה רווחת שניתן להקל ולהפיל עובר שעתידו להיוולד ממש חולה או ממזר.

במשפט העברי, כשנערה נכנסת להריון, אין לה התרה להפיל את עובריה אלא לשלוח את הוולד לאימוץ, בשונה מהמשפט הישראלי שאם נערה מתחת לגיל 18 נכנסת להריון, ההפלה אפשרית ואפילו מומלצת.

סיכום

העבודה הייתה מאוד מאתגרת. בתחילת עבודתי היו לי שאלות רבות לגבי הנושא שלי ועכשיו אני יכולה להגיד שאני יותר בקיאה בנושא, ומבינה מאיפה אותם חוקים הגיעו, מבינה את יסודם. במהלך עבודתי ניסיתי ככל האפשר לענות על שאלותיי ולנתח את התאוריות שרציתי לבחון ולחקור והייתה לי ציפייה מאוד גבוהה לגבי העבודה ואני יכולה להגיד בלב שלם שהעבודה ענתה על הציפיות שלי ואני מאוד מרוצה ממנה. השקעתי בעבודה מאוד, הקדשתי לה המון זמן ומחשבה. פסקי הדין, ההשוואות, החקיקה ובכללי כל הנושא הזה זה נושא מאוד מורכב ורגיש, ואני ממש נשאבתי לעבודה הזו. המשפט העברי היה מאוד מעניין כי הוא לא היה צפוי. פסקי הדין שעליהם התבססתי ובהם עינתתי הפתיעו אותי מאוד. ניסיתי להיות כמה שיותר יצירתית בעבודה.

ביבליוגרפיה

צער גופה קודם - <http://www.ismal.co.il/imgs/uploads/refua-umishpat-29-072.pdf>

הפסקת הריון במשפט הישראלי - <http://98.131.138.124/articles/misc/RUM1.asp>
והעברי

מעמד העובר - <http://www.ismal.co.il/imgs/uploads/refua-umishpat-28-008.pdf>
במשפט הישראלי

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%9E%D7%A2%D7%9E%D7%93_%D7%94%D7%A2%D7%95%D7%91%D7%A8_%D7%91%D7%94%D7%9C%D7%9B%D7%94
מעמד העובר בהלכה – 7%94

הפסקת הריון - <http://www.yeshiva.org.il/midrash/458>

<http://www.abortion.org.il/%D7%97%D7%95%D7%A7-%D7%94%D7%A4%D7%A1%D7%A7%D7%AA-%D7%94%D7%A8%D7%99%D7%95%D7%9F>
חוק הפסקת הריון

ההישראלי - <http://www.daat.ac.il/mishpat-ivri/skirot/195-2.htm> - הפסקת הריון על פי המקרא

<http://www.kolzhut.org.il/he/%D7%94%D7%A4%D7%A1%D7%A7%D7%AA%D7%94%D7%A8%D7%99%D7%95%D7%9F> – הזכות להפסקת ההריון

הריון במשפט הישראלי לעברי - http://hamishpat.colman.ac.il/files/04_2011/F_DSnikler.pdf - מפגש בין הפסקת

היבטים משפטיים, מוסריים והלכתיים - <http://www.ismal.co.il/imgs/uploads/refua-umishpat-27-084.pdf> - הפסקת הריון :

